

নগাঁও জিলাত কে. বি. পাম্পৰ জৰিয়তে
সৰিয়হৰ খেতিত জলসিঞ্চন

(এক ক্ষেত্ৰভিত্তিক অভিজ্ঞতা)

কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰ, নগাঁও

অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়

নগাঁও জিলাত কে বি গাশপৰ জৰিয়তে সৰিয়হৰ খেতিত জলসিঞ্চন

এক ক্ষেত্ৰভিত্তিক অভিজ্ঞতা

শস্যৰ শ্ৰীবৃদ্ধিৰ বাবে পানীৰ আৱশ্যক আৰু এই পানী শস্যই প্ৰধানকৈ তিনিটা উৎস যেনে বৰষুণ, জলসিঞ্চন আৰু মাটিৰ সঞ্চিত জীপৰ পৰা আহৰণ কৰে। শস্যৰ পৰিপূৰ্ণ আৰু উৎপাদনত অৰিহণা যোগোৱা প্ৰয়োজনীয় উপাদান সমূহৰ কাৰ্যদক্ষতা মাটিত সহজে উপলব্ধ হোৱা পানীৰ পৰিমাণৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে আৰু পানীৰ সহায়তহে গছৰ শিপাই সেইবোৰ আহৰণ কৰিব পাৰে। গুটি সিঁচাৰ সময়ত মাটিত উপযুক্ত জীপ থাকিলেহে গুটিবোৰ ভালদৰে অংকুৰিত হয়। সেয়ে অধিক উৎপাদনৰ বাবে অন্যান্য উন্নত প্ৰযুক্তিৰ লগতে খেতিত পানী যোগান ধৰাতো অতি প্ৰয়োজনীয়।

প্ৰত্যেক শস্যৰ পানীৰ বাবে সংবেদনশীল অৱস্থা (Critical stage) কিছুমান আছে আৰু এই অৱস্থা বা সময়চোৱাত পানীৰ অভাৱ হ'লে উৎপাদনত বিশেষ ক্ষতি হয়। কাৰণ গছে খাদ্য মৌলসমূহ এই অৱস্থাত দ্ৰুত হাৰত আৰু অধিক মাত্ৰাত আহৰণ কৰিব বিচাৰে, কিন্তু পানীৰ অভাৱৰ বাবে মাটিত সাৰ যথেষ্ট থাকিলেও গছে সেইখিনি লোৱাত বাধাপ্ৰাপ্ত হয়। গতিকে এটা ভাল উৎপাদন পাবলৈ হ'লে আৱশ্যকীয় পানীখিনি উপযুক্ত সময়ত উপযুক্ত পদ্ধতি ও পৰিমাণত দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰা বাঞ্ছনীয়।

অসমত তেলজাতীয় শস্যৰ ভিতৰত সৰিয়হৰ খেতি কৃষকসকলৰ মাজত অতি জনপ্ৰিয় আৰু ব্যাপকহাৰত কৰা দেখা যায়। কিন্তু ৰাজ্যখনৰ তেলৰ চাহিদা পূৰণ কৰিব পৰাকৈ ইয়াৰ উৎপাদন এতিয়াও সন্তোষজনক নহয়। সৰিয়হৰ উৎপাদন কম হোৱাৰ এটা প্ৰধান কাৰণ হ'ল বীজ সিঁচাৰ সময়ত বীজ অংকুৰণৰ বাবে মাটিত থাকিবলগীয়া উপযুক্ত জীপৰ

অভাৱ। সেয়ে সিঁচাৰ আগতে এবাৰ পাতলীয়াকৈ জলসিঞ্চনৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে যদিহে মাটিডৰা শুকান হয়। তাৰোপৰি সৰিয়হৰ অধিক উৎপাদনৰ বাবে শতকৰা ৫০ ভাগ ফুলফুলাৰ সময়ত (সিঁচাৰ ৩০-৩৫ দিনৰ পাছত) নাইবা ছেঁই ধৰিবলৈ আৰম্ভ কৰা অৱস্থাত (সিঁচাৰ ৪৫ দিনৰ পাছত) ৬ ছেঃমিঃ পৰিমাণৰ পানী প্ৰয়োগ কৰি এবাৰ জলসিঞ্চন কৰা প্ৰয়োজন যদিহে এই অৱস্থাত মজলীয়া ধৰণৰ বৰষুণ হয় তেনেহ'লে জলসিঞ্চন ব্যৱস্থা এৰাই চলিব পৰা যায়।

যোৱা ২০১০-১১ বৰ্ষত নগাঁও জিলাত প্ৰায় ২৮ হাজাৰ হেক্টৰ মাটিত সৰিয়হৰ খেতি কৰা হৈছিল আৰু প্ৰতি হেক্টৰত গড় উৎপাদন আছিল প্ৰায় ৬৬৫ কিঃগ্ৰাঃ। উৎপাদন যথেষ্ট কম হোৱাৰ এটা প্ৰধান কাৰণ হৈছে খেতিয়ক সকলে সৰিয়হৰ খেতিত পানী যোগান নধৰে। বৰষুণৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিয়ে খেতিটো কৰে আৰু খেতিৰ উপযুক্ত সময়ত যদি বৰষুণ নহয় তেনেহ'লে ভাল উৎপাদন পোৱা নাযায়।

গড় হিচাপত অসমত বছৰি প্ৰায় ২০০০-২৫০০ মিঃমিঃ বৰষুণ হয়। ইয়াৰে প্ৰায় ৬০-৭০ শতাংশ বৰ্ষাকালচোৱাত (জুন-চেপ্তেম্বৰ মাহত) হয় আৰু বাকী সময় চোৱাত বৰষুণৰ পৰিমাণ যথেষ্ট কম ও অনিয়মিত হয় বাবে শস্যৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় পানীৰ অভাৱ হয়। গ্ৰীষ্মকালৰ মাহকেইটাত মাজে মাজে খৰাং হোৱাৰ ফলত শস্যৰ অনিষ্ট হোৱা পৰিলক্ষিত হয়। বিশেষকৈ শীতকালীন শস্যৰ বাবে জলসিঞ্চন ব্যৱস্থা অতি আৱশ্যক।

কম পানীৰ প্ৰয়োজন হোৱা শস্য যেনে সৰিয়হ, মচুৰমাহ, মটৰমাহ, বাজমাহ আদি ৰবি শস্যসমূহত অগভীৰ নলীনাৰ পৰিবৰ্তে “কৃষক বন্ধু” চমুকৈ কে.বি. পাম্পৰ জৰিয়তে জলসিঞ্চন কৰিব পৰা যায়। কে. বি. পাম্পাৰ দামো কম, মাত্ৰ ৬৫০-৭৫০ টকাৰ ভিতৰত আৰু এই পাম্প চলাবলৈ শাৰিৰীক শ্ৰমৰ বাহিৰে কোনো ধৰণৰ ইন্ধনৰো প্ৰয়োজন নহয়। কম গভীৰতাত পানী পোৱা পথাৰ সমূহত এনেধৰণৰ কে.বি. পাম্প বহুৱাই কম মাটিত কৰা সৰিয়হ বা অন্য তেলজাতীয় আৰু মাহজাতীয় শস্যত আমাৰ কৃষকে কম খৰচত পানী দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিব পাৰে।

এই বছৰ (২০১১-১২ চন) ভাৰত চৰকাৰৰ জলসম্পদ মন্ত্ৰণালয় আৰু অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়, যোৰহাটৰ সৰ্বভাৰতীয় “জলব্যৱস্থাপনা প্ৰকল্প”ৰ আৰ্থিক অনুদানত “কৃষকৰ সক্ৰিয় অংশগ্ৰহণকাৰী গৱেষণা আঁচনি”ৰ অধীনত কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰ, নগাঁৱৰ সহযোগত নগাঁও জিলাৰ ৪ খন গাঁৱত সৰ্বমুঠ ৪ হেক্টৰ (৩০ বিঘা) মাটিত “সৰিয়হৰ খেতিত কে.বি. পাম্পৰ জৰিয়তে পানী যোগান”ৰ ওপৰত ৪ টা প্ৰদৰ্শনমূলক খেতি কৰা হৈছে। প্ৰতিটো প্ৰদৰ্শনমূলক খেতিত ৭.৫ বিঘাকৈ (১ হেক্টৰ) মাটি আছে আৰু প্ৰতিটোতে এটাকৈ কে.বি. পাম্প বহুৱাই সৰিয়হৰ খেতিত পানী দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছে।

আঁচনিখনত মুঠতে ১২ জন কৃষকে অংশগ্ৰহণ কৰিছে আৰু কৃষকসকল হৈছে ধীং কলগুৰিৰ শ্ৰীক্ষিতেশ্বৰ হাজৰীকা, শ্ৰীপূৰ্ণ কান্ত দাস আৰু শ্ৰীনুমল চন্দ্ৰ দাস। ৰাইডিঙীয়া কৰচুঙৰ শ্ৰীতিলক ডেকা, শ্ৰীটংক ডেকা, আৰু শ্ৰীনৰকান্ত ডেকা। কনোৱামাৰী অঞ্চলৰ কৃষক তিনিজন হৈছে শ্ৰীৰবীন্দ্ৰ দাস, শ্ৰীনিৰ্মল দাস আৰু শ্ৰীদুলাল দাস। ডাকৰঘাটৰ শ্ৰীদিব্যজ্যোতি শইকীয়া, শ্ৰীহোমেশ্বৰ শইকীয়া আৰু শ্ৰীঅমল চন্দ্ৰ বৰা। কৃষক সকলে ফুলফুলাৰ সময়ত পথাৰত জলসিঞ্চন কৰি অধিক উৎপাদনৰ আশা দেখা পাইছে। ইতিমধ্যে শস্যডবা ছেঁই ধৰা অৱস্থা পাব হৈছে। সৰিয়হ খেতি চপোৱাৰ পাছতে সেইডবা মাটিতে গ্ৰীষ্মকালীন মাটিমাহ আৰু মঞ্জুমাহৰ খেতি কৰি তাত কে.বি. পাম্পৰ জৰিয়তে জলসিঞ্চন কৰা হ’ব।

যুগ্মতাওঁতা :

শ্ৰীমতী অঞ্জুমালী ডেকা (শস্য বিজ্ঞান বিশেষজ্ঞা)

ড° মৃগাল শইকীয়া (কাৰ্যসূচী সমন্বয়ক)

শ্ৰীজয়ন্ত কুমাৰ দত্ত (পাম পৰিচালক)

কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰ, নগাঁৱৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত ও প্ৰচাৰিত আৰু শৰাইঘাট প্ৰিন্টাৰ্ছ হয়বৰগাঁও নগাঁৱত মুদ্ৰিত।